

НАУКА «ЕНВІРОНІКА» – ДОМІНАНТНИЙ ВЕКТОР СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АЛЬТЕРНАТИВНОЇ ЕНЕРГЕТИКИ

КЛИМЧУК С. А.

УДК 168.4:338.45

Климчук С. А. Наука «енвіроніка» – домінантний вектор стратегії розвитку підприємств альтернативної енергетики

Метою статті є вивчення сучасного науково-методичного інструментарію та розроблення практичних рекомендацій для гнучкої адаптації підприємств альтернативної енергетики в умовах ентропії зовнішнього середовища в процесі досягнення цілей їх подальшого розвитку на основі використання сучасних досягнень науки енвіроніки. Аналізуючи та систематизуючи наукові доробки вчених, доведено, що ресурсний потенціал альтернативної енергетики України відкриває перспективний і економічно вигідний шлях для розвитку стратегічно важливих підприємств біо-енергетики в контексті забезпечення енергонезалежності та енергоефективності. У результаті дослідження вирішено проблему розуміння семантики і дії законів енвіроніки при дослідженні стратегії розвитку підприємств альтернативної енергетики. Автором запропоновано ідентифікувати такі компоненти взаємозалежності стратегії розвитку підприємств альтернативної енергетики та науки енвіроніки: екологічна, інтеграційно-інституційна, нова енергетична парадигма, економічна, оптимізація виробничо-господарських систем, соціальна, пізнавальна, просвітницька, інвестиційно-інноваційна, інформаційно-сигнальна, суспільний імідж. Обґрунтовано, що альтернативна енергетика та наука енвіроніка є взаємозалежними і доповнюють одна одну. Перспективою подальших досліджень у даному напрямі є розробка механізму стратегії розвитку підприємств альтернативної енергетики, основою якого стануть закони енвіроніки та компоненти взаємозалежності.

Ключові слова: енвіроніка, підприємства альтернативної енергетики, стратегія розвитку, закони енвіроніки.

Табл.: 2. **Бібл.:** 14.

Климчук Сергій Андрійович – аспірант, кафедра теоретичної та прикладної економіки, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут» (пр. Перемоги, 37, Київ, 03056, Україна)

E-mail: klimarinchuk@gmail.com

УДК 168.4:338.45

UDC 168.4:338.45

Климчук С. А. Наука «энвироника» – доминантный вектор стратегии развития предприятий альтернативной энергетики

Klymchuk S. A. Environics – a Dominant Vector of Development Strategy of Alternative Energy Enterprises

Целью статьи является изучение современного научно-методического инструментария и разработка практических рекомендаций для гибкой адаптации предприятий альтернативной энергетики в условиях энтропии внешней среды в процессе достижения целей их дальнейшего развития на основе использования современных достижений науки энвироники. Анализируя и систематизируя научные труды ученых, доказано, что ресурсный потенциал альтернативной энергетики Украины открывает перспективный и экономически выгодный путь для развития стратегически важных предприятий биоэнергетики в контексте обеспечения энергонезависимости и энергоэффективности. В результате исследования решена проблема понимания семантики и действия законов энвироники при исследовании стратегии развития предприятий альтернативной энергетики. Автором предложено идентифицировать следующие компоненты взаимозависимости стратегии развития предприятий альтернативной энергетики и науки энвироники: экологическая, интеграционно-институциональная, новая энергетическая парадигма, экономическая, оптимизация производственно-хозяйственных систем, социальная, познавательная, просветительская, инвестиционно-инновационная, информационно-сигнальная, общественный имидж. Обосновано, что альтернативная энергетика и наука энвироника взаимосвязаны и дополняют друг друга. Перспективой дальнейших исследований в данном направлении является разработка механизма стратегии развития предприятий альтернативной энергетики, основой которого станут законы энвироники и компоненты взаимозависимости.

The goal of the article is the study of the modern scientific and methodical tools and development of practical recommendations for flexible adaptation of alternative energy enterprises under conditions of entropy of environment in the process of achievement of goals of their further development on the basis of use of modern achievements of environics. Analysing and systemising scientific works of scientists, the article proves that resource potential of alternative energy in Ukraine opens a prospective and economically profitable way for development of strategically important enterprises of bio-energy in the context of ensuring energy independence and energy efficiency. In the result of the study the article solves the problem of understanding semantics and action of laws of environics when studying strategy of development of alternative energy enterprises. The author offers to identify the following components of interdependence of the strategy of development of alternative energy enterprises and environics: ecological, integration and institutional, new energy paradigm, economic, optimisation of production and economic systems, social, cognitive, educational, investment and innovation, information and signal, and public image. The article justifies that alternative energy and environics are interconnected and supplement each other. The prospect of further studies in this direction is development of a mechanism of strategy of development of alternative energy enterprises, in the basis of which the laws of environics and components of interdependence would lie.

Ключевые слова: энвироника, предприятия альтернативной энергетики, стратегия развития, законы энвироники.

Key words: environics, alternative energy enterprises, development strategy, laws of environics.

Табл.: 2. **Библ.:** 14.

Tabl.: 2. **Bibl.:** 14.

Климчук Сергей Андреевич – аспірант, кафедра теоретичної та прикладної економіки, Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут» (пр. Перемоги, 37, Київ, 03056, Україна)

Klymchuk Serhiy A. – Postgraduate Student, Department of Theoretical and Applied Economics, National Technical University of Ukraine «Kyiv Polytechnical Institute» (pr. Peremogy, 37, Kyiv, 03056, Ukraine)

E-mail: klimarinchuk@gmail.com

E-mail: klimarinchuk@gmail.com

Стрімкий і некерований науково-технічний прогрес (НТП) з плином часу призвів до того, що природні непоновлювальні ресурси нафти, газу та інших викопних багатств наблизилися до виснаження, а також – до безпрецедентного забруднення довкілля життєво-небезпечними компонентами, які спричинили парниковий ефект, озонові діри, глобальне потепління, зміну клімату, підвищення захворюваності людей тощо. Негативний вплив НТП на довкілля набагато перевищує шкоду, яку завдала навколишньому середовищу цивілізація за весь період свого існування [3]. Нові реалії демонструють епоху все більш дорогих нафти і газу, ресурси яких поступово вичерпуються. Ресурсний потенціал альтернативної енергетики України відкриває перспективний і економічно вигідний шлях для розвитку стратегічно важливих підприємств біоенергетики в контексті забезпечення енергонезалежності та енергоефективності.

Суспільство, усвідомивши, що необхідність розроблення нової парадигми енергетики майбутнього вимагає сучасний стан енергетичного комплексу, що вже реально загрожує не тільки цивілізації, але й планеті в цілому. Онтологізації альтернативної енергетики та імплентація в сучасні реалії призведе до покращення стану навколишнього середовища, і якнайшвидшої переорієнтації економічної інфраструктури на використання екологічно безпечних і поновлювальних джерел енергії.

Забродський В. А. і Кизим М. О. вважають, що « розвиток економіко-виробничих систем – це процес переходу економіко-виробничої системи у новий, більш якісний стан за рахунок нагромадження кількісного потенціалу, зміни й ускладнення структури і складу, в результаті чого підвищується її здатність чинити опір руйнівному впливу зовнішнього середовища та ефективність функціонування » [6, 10].

Питанням розвитку альтернативної енергетики присвячено низку наукових праць вчених і практиків, зокрема І. В. Андрійчука, Д. М. Гродзинського, О. Ф. Дембно-вельського, Т. І. Дем'яненко, Г. М. Калетніка, Н. О. Передрій та ін. Проблематику розробки стратегії підприємств досліджують у своїх працях вітчизняні та зарубіжні науковці: В. А. Забродський, М. О. Кизим, В. С. Пономаренко, О. М. Тридід та ін. Водночас, малодослідженими залишаються питання, пов'язані з використанням новітніх науково-методичних розробок, що є домінуючим вектором розвитку підприємств альтернативної енергетики, зокрема сучасної науки енвіроніки, що потребує подальшого вивчення.

Більшість авторів розглядає розвиток альтернативної енергетики з метою вирішення фрагментарних проблем, бо є необхідність вивчення сучасного науково-методичного інструментарію та розроблення практичних рекомендацій для гнучкої адаптації підприємств в умовах ентропії зовнішнього середовища в процесі досягнення цілей їх подальшого розвитку на основі використання сучасних досягнень науки енвіроніки. У зв'язку з цим набуває особливої актуальності поглиблене вивчення семантики і визначення дії законів енвіроніки та ідентифікації взаємозалежності стратегії розвитку підприємств альтернативної енергетики та енвіроніки.

Енвіроніка – загальна універсальна наука про розвиток і вдосконалення об'єктивного матеріального світу. Повний розквіт її буде виражати інтенсивний і ефективний розвиток підприємств, галузей, держав, інтеграцію, взаємовідношення, гармонію між ними і природою [2, с. 202].

Гносеологія даної дефініції актуалізує важливість розробки домінують-симбіозного підходу між енвіронікою та стратегією розвитку підприємств альтернативної енергетики.

В Україні реалізується багато пілотних проектів з метою розвитку підприємств альтернативної енергетики. У 2013 р. Європейський банк реконструкції та розвитку вдвічі збільшив обсяг фінансування програми реалізації проектів альтернативної енергетики в Україні (USELF) – до 140 млн євро з нинішніх 70 млн євро. Країни ЄС активно інтегрують альтернативну енергетику з метою соціально-економічного розвитку суспільства, де спостерігається тенденція до заміни традиційних джерел енергії на поновлювані. У 2011 р. частка поновлюваних джерел в енергетичному балансі Євросоюзу виросла до 13%. Згідно з даними Eurostat, найвищий показник частки відновлюваних джерел енергії в 2011 р. був зафіксований у Швеції (46,8% у загальному обсязі споживання), Латвії (33,1%), Фінляндія (31,8%) та Австрії (30,9%). Маленькі успіхи мають Мальта (0,4%), Люксембург (2,9%), Великобританія (3,8%), Бельгія (4,1%) і Нідерланди (4,3%). Найбільш динамічне заміщення викопного палива відновлюваними джерелами продемонстрували Швеція (з 38,3% у 2004 р. до 46,8% в 2011 р.), Данія (14,9% до 23,1%), Австрія (з 22,8% до 30,9%), Німеччина (з 4,8% до 12,3%) і Естонія (з 18,4% до 25,9%) [7,11].

Головним трендом у сфері виробництва твердого біопалива (пеллети та брикети) спостерігається постійне зростання попиту на українську продукцію як на внутрішньому, так і на європейському ринках. Як зазначив у своїй доповіді Віктор Андрієнко, голова аналітичного департаменту ІВCentre: «Україна в 2012 році експортувала до Європи 1300 тис. тонн твердого біопалива, що складає близько 80% сумарного обсягу виробництва. У свою чергу з кожним роком зростає потреба на внутрішньому ринку, що формується розвитком проектів з переведення муніципальних і приватних котелень на біопаливо » [7].

Україна має значний потенціал біомаси, доступної для виробництва енергії. Біомаса – біологічно відновлювальна речовина органічного походження. Основною сировиною біомаса може бути для виробництва твердого біопалива. Тверде біопаливо – тверда біомаса, що використовується як котельно-підне паливо, у тому числі дрова, торф, тирса, тріска, солома, інші сільськогосподарські відходи, гранули та брикети, вироблені з біомаси, деревне вугілля та вуглиста речовина [8].

Згідно з експертними оцінками, виконаними за офіційними статистичними даними 2007 р. [12], теоретичний потенціал біомаси в Україні складає близько 50 млн т у п., технічно досяжний – 36 млн т у п., економічно доцільний – 27 млн т у п.

В Україні існує така проблема, що прогресивні розробки вітчизняних учених не мають широкого застосування, внаслідок чого сьгоднішнє виробництво біопалива в країні ґрунтується на дещо застарілих і досить дорогих технологіях і не забезпечує ні його належної вартості, ні кількості. На жаль, ситуацію не покращують чинні державні програми розвитку виробництва біопалива. Їх необхідно оперативнo розширити, врахувавши наукові здобутки в цій галузі українських учених [3].

Розробка ефективної стратегії розвитку підприємств у сучасних умовах господарювання на довготермінову перспективу, у контексті науки енвіроніки, є ключовою проблемою сьгодення, адже онтологізація альтернативної енергетики є необхідною компонентою сталого розвитку всіх сфер суспільства. Від оптимальності вирішення цієї проблеми залежить подолання енергетичної, екологічної криз та досягнення загального соціально-економічного зростання. Стратегія – це специфічний управлінський план дій, спрямованих на досягнення встановлених цілей. Вона визначає, як організація функціонуватиме та розвиватиметься, а також яких підприємницьких, конкурентних і функціональних заходів і дій буде вжито для того, щоб організація досягла бажаного стану [13], тобто в процесі свого розвитку виробничо-економічна система досяє поставлених цілей.

Основна ідея, яка закладена в енвіроніке, – це ідея розвитку. І не просто розвитку, а саме розумного розвитку вдосконалення суспільних систем і природи. При переході на розумний метод розвитку слід виробити перспективні парадигму і методи управління суспільними системами. Це має бути новий етап еволюції нашої цивілізації. Необхідні також нові ідеологія, культура, стиль мислення, а отже, нова наука і широке управлінське освіту [2].

Н. Г. Білопільський у своїй роботі «Енвіроніка – наука майбутнього розвитку людства» [2, с. 210 – 211] виділяє такі основні групи законів енвіроніки: загальні закони, закони взаємодіючих процесів і функціональні. У цьому зв'язку виникає проблема розуміння семантики і визначення дії законів енвіроніки при дослідженні стратегії розвитку. Особливості даної науки при вивченні даної проблематики такі:

- ✦ *по-перше*, вона дає цілісне уявлення про розвиток виробничих, господарських систем, суспільства і світу в цілому;
- ✦ *по-друге*, практичні працівники в процесі управління повинні звертати увагу не тільки на економічну, а й на організаційну, технічну, соціальну, природно-екологічну та функціональну сторони розвитку суспільних систем;
- ✦ *по-третє*, наука енвіроніка встановлює тісний взаємозв'язок між теорією і практикою. Закони, які вивчає енвіроніка, дають можливість суспільним системам розвиватися, спираючись на весь потенціал сучасних наук.

У процесі готової продукції підприємствами альтернативної енергетики (паливних брикетів і пелет),

а також при виробленні єдиної технологічної політики з удосконалення техніки, технології проявляються технологічні закони енвіроніки.

У суспільстві функціонують економічні закони, які становлять сукупність бізнес-процесів обміну, розподілу і споживання готової продукції. Проте, на практиці недосконала організація економічних процесів або ігнорування економічних законів збитковo впливають на господарську діяльність, що, у свою чергу, згубно позначається на розвитку економічної системи суспільства і, природно, кожного його члена.

Соціологічні закони відображають всі прагнення, культуру, ступінь свободи і демократії кожної людини і суспільства в цілому.

Природно-екологічні закони реалізуються при взаємодії виробничих і господарських систем з неживої (надра землі, вода, повітря і т. д.) і живої (рослинний світ, сама людина) природою в процесах технологічної, економічної та соціологічної діяльності суспільства. Практика показує, що ігнорування цих законів завдає величезної шкоди не тільки природі, але і самій людині. Вирішення цієї проблеми можливо на основі врахування дії природно-екологічних законів, що дозволяє гармонійно розвиватися суспільним системам і самій природі шляхом розвитку альтернативної енергетики. Функціональні закони зумовлюють всі процеси, що відбуваються в громадських системах (закон прямого зв'язку – прогнозування, моделювання, нормування, планування) і відображають фактичний стан справ у цих самих системах (закон зворотного зв'язку – облік, аналіз, контроль, регулювання).

Дія цих законів розвитку є комплексною, взаємно обумовлюючою і доповнюючою один одного. Вивчення цих законів, повноти їх дії в процесі стратегії розвитку підприємств альтернативної енергетики дає можливість виявити їх організаційні, технологічні, економічні, соціологічні, природно-екологічні та функціональні можливості, перспективу синергійно-симбіозного розвитку.

Дослідження семантики законів енвіроніки (взаємодіючих процесів і функціональних) дозволило визначити сферу їх дії при дослідженні стратегії розвитку підприємства альтернативної енергетики. Зазначимо, що в сукупності із загальними законами енвіроніки дані закони дозволять всебічно підійти до вирішення проблематики формування ефективної стратегії розвитку підприємств альтернативної енергетики (*табл. 1*).

Енвіроніка – це наука стратегічного напрямку. А формувати стратегію – це панування над сукупністю факторів негативного впливу в умовах нестабільності. Проблема створення стратегії, звичайно, виходить за рамки однієї науки, але якщо енвіроніка володіє принципами загального охоплення цілого ряду наук, то вона може вирішувати стратегічні проблеми.

На основі узагальнення науково-методичних напрацювань, а також враховуючи особливості розвитку підприємств альтернативної енергетики, пропонуємо ідентифікувати основні компоненти взаємозалежності їх стратегії з наукою енвіронікою (*табл. 2*).

Семантика законів енвайроніки інтерпретації сфери дії в контексті дослідження стратегії розвитку

Група законів	Семантика	Сфера дослідження в контексті стратегії розвитку
Закони взаємодіючих процесів		
Технологічні закони	Відображають стійкі, необхідні, об'єктивні, повторювані, істотні, причинно-наслідкові зв'язки між предметами і засобами праці	При дослідженні стратегії розвитку виробничо-економічної системи
Економічні закони	Відображають стійкі, необхідні, об'єктивні, повторювані, істотні, причинно-наслідкові зв'язки між засобами праці і працівниками у процесі основної діяльності та ін.	При дослідженні стратегії розвитку виробничо-економічної системи
Соціологічні закони	Відображають стійкі, необхідні, об'єктивні, повторювані, істотні, причинно-наслідкові зв'язки між людьми в процесі повсякденної виробничої, торгової діяльності	При дослідженні розробці стратегії розвитку виробничо-економічної системи, її основної діяльності та кадрової політики
Природно-екологічні закони	Відображають стійкі, необхідні, об'єктивні, повторювані, істотні, причинно-наслідкові зв'язки між економічною системою і природою	При дослідженні стратегії розвитку виробничо-економічної системи та навколишнього середовища
Функціональні закони		
Закон прямого зв'язку	Відображає стійкі, необхідні, об'єктивні, повторювані, істотні, причинно-наслідкові зв'язки, спрямовані від вищестоящих рівнів систем одного виду і навколишнього середовища до систем нижчого рівня	При дослідженні процесів прогнозування, моделювання нормування і планування стратегії розвитку виробничо-економічних систем
Закон зворотного зв'язку	Відображає стійкі, необхідні, об'єктивні, повторювані, істотні, причинно-наслідкові зв'язки, спрямовані від систем нижчого рівня до вищестоящих систем і навколишньому середовища	При дослідженні процесів діагностики, контролю і регулювання стратегії розвитку підприємства

Таблиця 2

Компоненти взаємозалежності стратегії розвитку підприємств альтернативної енергетики та енвайроніки

Компонента взаємозалежності	Характеристика
1	2
Екологічна	Екологічні показники діяльності підприємства є запорукою покращення їх економічного стану та вагомим фактором конкурентної боротьби. Виникає необхідність у формуванні та реалізації на всіх рівнях розвитку гармонізації відносин між суспільством, виробництвом і природою
Інтеграційно-інституційна	Генерація, фільтрація, інкубація та імплантація соціально-економічних інститутів, що активізує діяльність виробничо-економічної системи альтернативної енергетики
Нова енергетична парадигма	Перехід до сталого використання альтернативної енергетики та зменшення залежності економіки від традиційних викопних джерел енергії, шляхом розробки комплексної стратегії розвитку
Економічна	Запровадження екологічно безпечних технологій виробництва на підприємствах, що забезпечить підвищення економічного ефекту
Оптимізація виробничо-господарських систем	Оптимізація діяльності виробничо-господарських систем як первинної відтворювальної ланки національного господарства України є ефективною формою концентрації ресурсів і забезпечення комунікаційних зв'язків, що створює передумови використання і залучення додаткового потенціалу, досягнення мети за рахунок розробки і реалізації відповідних пілотних проектів у сфері альтернативної енергетики
Соціальна	Забезпечення громадян роботою відповідно до освіти та здібностей. Реалізація потреб відповідно до колективу, соціальної оцінки особистості
Пізнавальна	Вивчення в процесі діяльності особливостей ринків товарів і ресурсів, технологій, технічних систем, найбільш ефективних способів організації виробництва
Просвітницька	Здобуття окремими працівниками та колективами виробничих (у т. ч. техніко-технологічних, організаційно-економічних) знань, набуття навичок, досвіду роботи

1	2
Інвестиційно-інноваційна	Генерація, фільтрація, інкубація та розповсюдження інновацій серед підприємств, пов'язаних партнерськими чи конкурентними відносинами. Залучення інвестицій
Інформаційно-сигнальна	Розповсюдження інформації про особливості альтернативної енергетики, позитивного впливу на вирішення соціально-економічних, екологічних та енергетичних проблем
Суспільний імідж	Активна участь у роботі пілотних проектів у сфері альтернативної енергетики та програм соціального розвитку та охорони навколишнього середовища сприяють посиленню позицій на ринку конкурентних переваг та формування позитивного іміджу

Розроблено автором.

ВИСНОВКИ

Таким чином, у статті вирішена проблема розуміння семантики та дії законів енвіроніки при дослідженні стратегії розвитку підприємств альтернативної енергетики. Результативним моментом на основі узагальнення науково-методичних напрацювань, а також враховуючи особливості розвитку підприємств альтернативної енергетики, є авторська пропозиція ідентифікувати такі компоненти взаємозалежності стратегії розвитку та енвіроніки: екологічна, інтеграційно-інституційна, нова енергетична парадигма, економічна, оптимізація виробничо-господарських систем, соціальна, пізнавальна, просвітницька, інвестиційно-інноваційна, інформаційно-сигнальна, суспільний імідж. Проведені дослідження дозволили визначити, що альтернативна енергетика та енвіроніка є взаємозалежні та доповнюють одна одну.

В умовах ентропії зовнішнього середовища для підтримки стійкої конкурентної переваги перед підприємствами постає необхідність сталого розвитку, основою якого виступають енвіроніка. Сформульовані висновки є вагомим підґрунтям розробки механізму стратегії розвитку підприємств альтернативної енергетики, основою якого стануть закони енвіроніки. ■

ЛІТЕРАТУРА

- 1. Андрійчук І. В.** Ефективність використання альтернативних паливно-енергетичних ресурсів в регіоні (на прикладі Івано-Франківської області) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / І. В. Андрійчук ; НАН України. Ін-т регіон. дослідж. – Л., 2006. – 20 с.
- 2. Белопольський Н. Г.** Энвироника – наука будущего развития человечества [Текст] / Н. Г. Белопольский. – 3-е изд., перераб. и доп. / НАН Украины. Ин-т экономики пром-сти. – Донецк, 2007. – 436 с.
- 3. Гродзинський Д. М.** Розв'язання проблем екологічної безпеки вченими Національної академії наук України / Д. М. Гродзинський, О. Ф. Дембновецький, Р. Б. Рудий // Проблеми науки. – 2001. – № 6. – С. 44 – 54.
- 4. Гречина І. В.** Семантика законів енвироніки при дослідженні потенціалу економічних систем / І. В. Гречина // Бізнес Інформ. – 2011. – № 2. Т. 1. – С. 58 – 61.
- 5. Дем'яненко Т. І.** Нові перспективи розвитку альтернативної енергетики / Т. І. Дем'яненко // Бізнес Інформ. – 2012. – № 9. – С. 135 – 137.
- 6. Забродський В. А.** Развитие крупномасштабных экономико-производственных систем / В. А. Забродский, Н. А. Кизим. – Х. : Бизнес Информ, 2000. – 72 с.

7. ЕБРР даст Украине больше денег на альтернативную энергетику [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://recentre.com/news-and-insights/8898>

8. Закон України « Про альтернативні джерела енергії » від від 20.02.2003 № 555-IV [Електронний ресурс] // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/555>

9. Калетник Г. М. Соціально-економічне значення розвитку ринку біопалива в Україні / Г. М. Калетник // Економіка АПК. – 2008. – № 6. – С. 128 – 132.

10. Кизим Н. А. Организация крупномасштабных экономико-производственных систем / Н. А. Кизим. – Х. : Бизнес Информ, 2000. – 108 с.

11. Науково-технічний центр «Біомаса» : План дій по біомасі для України. – К., 2009 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.biomass.kiev.ua>

12. Передерій Н. О. Формування ринку альтернативних джерел енергії з біомаси в Україні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук / Н. О. Передерій. – Київ, 2009. – 19 с.

13. Пономаренко В. С. Стратегія розвитку підприємства в умовах кризи : монографія / В. С. Пономаренко, О. М. Тридід, М. О. Кизим. – Х. : Вид. Дім «ІНЖЕК», 2003. – 328 с.

14. Hellberg M. Biomass the alternative to fossil fuel with the greatest potential / Maija Hellberg // Timberjack news. The International Forest Machine Magazine 2/1999. – S. 12 – 14.

Научный руководитель: Шевчук Е. А., кандидат экономических наук, доцент факультета менеджмента и маркетинга Национального технического университета Украины «Киевский политехнический институт»

REFERENCES

- Andriichuk, I. V. "Efektyvnist vykorystannia alternatyvnykh palyvno-enerhetychnykh resursiv v rehioni (na prykladі Ivano-Frankivskoi oblasti)" [Effective use of alternative energy resources in the region (for example, Ivano-Frankivsk region)]. *Avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ekon. nauk*, 2006.
- Belopolskiy, N. G. *Environika – nauka budushchego razvitiia chelovechestva* [Environmental Science – the science of the future development of humanity]. Donetsk, 2007.
- Dem'ianenko, T. I. "Novi perspektyvy rozvytku alternatyvnoi enerhetyky" [New prospects of alternative energy]. *Biznes Inform*, no. 9 (2012): 135-137.
- "EBRR даст Ukraine bolshe deneg na alternativnuuiu energetiku" [Bank will give Ukraine more money on alternative energy]. <http://recentre.com/news-and-insights/8898>
- Hrodzynskiy, D. M., Dembnovetskiy, O. F., and Rudyi, R. B. "Rozv'iazannia problem ekolohichnoi bezpeky vcheny my Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy" [Addressing environmental safety scientists of the National Academy of Sciences of Ukraine]. *Problemy nauky*, no. 6 (2001): 44-54.
- Hrechyna, I. V. "Semantyka zakoniv envyronyky pry doslidzhenni potentsialu ekonomichnykh system" [Semantics laws envi-

roniky potential in the study of economic systems]. *Biznes Inform*, vol. 1, no. 2 (2011): 58-61.

Hellberg, M. "Biomass the alternative to fossil fuel with the greatest potential". *Timberjack news*, no. 2 (1999): 12-14.

Kaletnyk, H. M. "Sotsialno-ekonomichne znachennia rozvytku rynku biopalyva v Ukraini" [Socio-economic importance of the biofuels market in Ukraine]. *Ekonomika APK*, no. 6 (2008): 128-132.

Kizim, N. A. *Organizatsiia krupnomasshtabnykh ekonomiko-proizvodstvennykh sistem* [The organization of large-scale economic and production systems]. Kharkiv: INZhEK, 2000.

[Legal Act of Ukraine] (2003). <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/555>

"Naukovo-tekhnichnyi tsentr «Biomasa»" [Scientific Engineering Centre "Biomass"]. <http://www.biomass.kiev.ua>

Perederii, N. O. "Formuvannia rynku alternatyvnykh dzherel enerhii z biomasy v Ukraini" [Formation of market of alternative energy sources from biomass in Ukraine]. *Avtoref. dys. na zdobuttia nauk. stupenia kand. ekon. nauk*, 2009.

Ponomarenko, V. S., Trydid, O. M., and Kyzym, O. M. *Stratehiia rozvytku pidpriemstva v umovakh kryzy* [Development strategy in a crisis]. Kharkiv: INZhEK, 2003.

Zabrodskiy, V. A. *Razvitie krupnomasshtabnykh ekonomiko-proizvodstvennykh sistem* [The development of large-scale economic and production systems]. Kharkiv: INZhEK, 2000.

УДК 657.6:658.7.03

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ КОНТРОЛЮ ЗАКУПІВЕЛЬ ТОВАРІВ, РОБІТ І ПОСЛУГ ЗА ДЕРЖАВНІ КОШТИ

МІНЯЙЛО В. П.

УДК 657.6:658.7.03

Міняйло В. П. Методологічні засади контролю закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти

У статті виокремлено чинники, які впливають на ефективність державних закупівель. Окремлено елементи системи контролю закупівель товарів, робіт і послуг за державні кошти, яка ґрунтується на симбіозі складових фінансового контролю як функції управління та безпосередньо державних закупівель. Визначено суб'єкти, об'єкти, форми здійснення контролю та принципи його організації. Кількість форм і методів контролю закупівель за державні кошти обумовлена тим, що перевірка державних закупівель може здійснюватись як у процесі інспектування, державного фінансового аудиту, моніторингу, так і в окремому порядку. Контроль закупівель за державні кошти повинен охоплювати ефективність застосування придбаних об'єктів, їх цільового використання та зберігання. Визначено внутрішні чинники, які відображають наявність кризової ситуації в системі державних закупівель. Для дієвості внутрішнього контролю слід налагодити інформаційні зв'язки між внутрішніми та зовнішніми суб'єктами контролю та контрагентами процедури торгів.

Ключові слова: державні закупівлі, фінансовий контроль, внутрішній контроль, ефективність.

Рис.: 2. **Табл.:** 4. **Бібл.:** 19.

Міняйло Вікторія Петрівна – аспірантка, кафедра фінансового аналізу і контролю, Київський національний торговельно-економічний університет (вул. Кіото, 19, Київ, 02156, Україна)

E-mail: vikrak@yandex.ru

УДК 657.6:658.7.03

Міняйло В. П. Методологические основы контроля закупок товаров, работ и услуг за государственные средства

В статье определены факторы, влияющие на эффективность государственных закупок. Определены элементы системы контроля закупок товаров, работ и услуг за государственные средства, которая основывается на симбиозе составляющих финансового контроля как функции управления и непосредственно государственных закупок. Определены субъекты, объекты, формы осуществления контроля и принципы его организации. Количество форм и методов контроля закупок за государственные средства обусловлена тем, что проверка государственных закупок может осуществляться как в процессе инспектирования, государственного финансового аудита, мониторинга, так и в отдельном порядке. Контроль закупок за государственные средства должен охватывать эффективность применения приобретенных объектов, их целевого использования и хранения. Определены внутренние факторы, которые отражают наличие кризисной ситуации в системе государственных закупок. Для действенности внутреннего контроля следует наладить информационную связь между внутренними и внешними субъектами контроля и контрагентами процедуры торгов.

Ключевые слова: государственные закупки, финансовый контроль, внутренний контроль, эффективность.

Рис.: 2. **Табл.:** 4. **Библ.:** 19.

Міняйло Вікторія Петрівна – аспірантка, кафедра фінансового аналізу і контролю, Київський національний торговельно-економічний університет (вул. Кіото, 19, Київ, 02156, Україна)

E-mail: vikrak@yandex.ru

UDC 657.6:658.7.03

Minyaylo V. P. Methodological Grounds of Control of Purchases of Goods, Works and Services Using Public Funds

The article identifies factors that influence effectiveness of state purchases. It identifies elements of the system of control of purchases of goods, works and services using public funds, which is based on symbiosis of components of financial control as a function of management and state purchases. It identifies subjects, objects and forms of control and principles of its organisation. The number of forms and methods of control of purchases using public funds is caused by the fact that the check of state purchases could be carried out both in the process of inspection, state financial audit, monitoring and individually. Control of purchases with the use of public funds should cover effectiveness of application of acquired items and their purposeful application and storage. The article identifies internal factors, which reflect availability of the crisis situation in the system of state purchases. In order to make internal control effective, it is necessary to adjust information links between internal and external subjects of control and counter-agents of the bidding procedure.

Key words: state purchases, financial control, internal control, effectiveness.

Pic.: 2. **Tabl.:** 4. **Bibl.:** 19.

Minyaylo Viktoriya P. – Postgraduate Student, Department of Financial Analysis and Control, Kyiv National University of Trade and Economy (vul. Kioto, 19, Kyiv, 02156, Ukraine)

E-mail: vikrak@yandex.ru